

ffjel mellem den høitærede Indenrigsministers eget Forslag og det foreliggende Forslag. Djsaa han vil tilstaae et Bederlag til Fæsternes Efterladte, kun en lavere Andeel, nemlig $\frac{1}{4}$, og han indrømmer, at denne egentlig ikke tilhører dem, men Fæstebondestanden som Heelhed; men, siger han, man kan ikke finde Fæstebondestanden, og man kan altsaa med Billighed give den til Fæsterens Efterladte. Deri kan jeg ikke være enig med den høitærede Minister. Den Bærdt, som Fæstebaandet, der ligger paa al Bøndejord i Danmark, har, tilhører den danske Bøndestand som Heelhed; dengang da Baandet blev lagt paa Jorden, var Antallet af Selveierbønder, om de overhovedet vare til, i ethvert Fald overordentlig lille, og man kan derfor overordentlig godt finde den danske Bøndestand, uden blot at ville søge den i Fæsternes Efterladte. Disse Penge, inddragne til den danske Bøndestands fælles Bedste, kunne anvendes paa mange Maader til dens Gavn (Fischer: For Exempel?). For Exempel til at opdyrke de jydskke Heder. Den Anvendelse, jeg her har nævnt, vilde, forekommer det mig, være billigere end den, som den høitærede Minister vil. For det Første bør man altsaa give en Frist til den frivillige Afsløstning, og dernæst, naar denne Frist er udløben, bør man lade Fæstebaandet betale, men lade Betalingen tilflyde Bøndestanden i det Hele eller modtage den i Statskassen til Bedste for Bøndestanden i dens Heelhed, og dernæst lade en lavere Betaling ydes, naar der sælges til Bønder, men en høiere, naar Godseieren kjøber selv. Thi det er det Andet, den høitærede Minister vil, at han vil have Jorden fuldkommen fri, og dert sympathiserer jeg fuldkommen med ham. Jeg skal hilse den Dag med Glæde, da han træder frem her i Thinget med et saadant Forslag i sin høire Haand, men jeg vil dog bede ham tage et andet med i sin venstre. Det er ikke blot Grundlovens § 82, der under denne Sag har nogen Betydning, men det er ogsaa dens § 93. Saalænge der med en kunstig og uretfærdig Arvelov opretholdes store Jorcomplexer, uhyre Formuer, hvoraf mange Familier kunde leve, saalænge er der Fare ved at give Jorden fri, thi man risikerer, saaledes

som netop Tilstanden paa visse Steder i Fyen viser hen til, at Bøndestanden forsvinder med Fæstegaardene; efterhaanden kjøbes Fæstegaardene sammen og forandres til Forpagtergaarde, og det kan ikke være Bøndestanden ligegyldigt, om f. Ex. 7,000 Bønder Hartkorn — det er netop Hartkornet af Bøndergods paa de fyenste Majorater, hvis Besiddere ikke have villet sælge — gaae ud af Stændens Brug; derved vilde Bøndestændens historiske Ret ganske sikkert lide. Jeg anfører dette kun som et Exempel; det er meget muligt, at det Haab, som en anden æret Taler (Madvig) yttrede, kan gaae i Opfyldelse, nemlig at Personliste kan medføre en Forandring i de Principer, hvorefter saadanne Godser nu styres, saa at der paa dem vil blive solgt ligesom paa andre, men jeg tager kun et Exempel fra de foreliggende Forhold. Det forekommer mig, at Bøndestanden ikke kan gaae ind paa en Lov, som giver fuld Frihed for Jorden, saalænge Majoraterne vedligeholdes, og ingen Regjering er bedre stiftet til at udføre Grundlovens § 93 end netop den nuværende.

Jeg ønsker ikke at opholde Forhandlingerne længere; jeg skal kun gjøre en lille Bemærkning til det ærede Medlem for 9de Kreds, som sidder tæt ved mig (Mourier-Petersen) og som meente, at det, man nu vilde gjøre, var meget langt Videregaaende end det, der skete i forrige Aarhundrede. Det troer jeg ikke den ærede Landstingsmand vil sige anden Gang, thi saa maa han have glemt den Tids indre Historie. De Forandringer, der skete i forrige Aarhundrede, bleve af Modstanderne skildrede som en fuldstændig Plyndring, som Brud paa Statens Forsatning, som Tilfidsættelse af Kongens Pligt, de bleve, kort sagt, characteriserede i de allerstærkeste Udtryk, og jeg kan saaledes endogsaa selv erindre, at en flaanff Godseier af den gamle Skole har sagt til mig for endeel Aar siden, at Bernstorff var værre end Robespierre, thi Robespierre slog dog Folk thjel aabenbart, men Bernstorff plyndrede dem under Lovlighedens Form. Saaledes betragtede man Forholdet den Gang, men jeg troer virkelig ikke, at dette Lovforslag, hvis det maatte